

نویسنده: اف.م.شاکیل «».
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2024-05-21».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

توافق هند و ایران در چابهار کریدور تجاری مورد حمایت
آمریکا را به چالش می کشد

India and Iran's Chabahar deal challenges US-backed trade corridor

مشارکت «10» ساله هند و ایران برای توسعه بندر چابهار می تواند با تقویت (کریدور حمل و نقل بین المللی شمال-جنوب) نفوذ ایالات متحده را تضعیف و پروژه (کریدور اقتصادی هند-خا ورمیانه-اروپا) تقویت نفوذ هند و ایران در افغانستان را علیرغم هشدارهای تحریمی ایالات متحده، بیشتر و ژئوپلیتیک منطقه را متحول کند.

The 10-year India–Iran partnership to develop Chabahar Port could revolutionize regional geopolitics by bolstering the INSTC, undermining US influence and its IMEC project, and amplifying Indian and Iranian influence in Afghanistan despite US sanctions warnings.

عکاسی توسط کرید

در «13» ماه مه، هند و ایران با یک شراکت «10» ساله بخاطر ایجاد یک مسیر تجاری که ایران، هند و افغانستان را از طریق بندر استراتژیک چابهار به یکدیگر متصل می کند، توافق کردند. این اقدام امیدها برای ایجاد کریدور هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC) تحت حمایت ایالات متحده را تضعیف می کند که هند را با اروپا، غرب آسیا و کشور اشغالگر اسرائیل پیوند می دهد.

امضای قرارداد بلند مدت در بندر چابهار به دلیل نقش پیش بینی شده آن در کریدور حمل و نقل بین المللی شمال-جنوب (INSTC)، یک ابتکار گسترده حمل و نقل زمینی، ریلی و ساحلی که روسیه را با ایران و هند مرتبط می کند، از اهمیت راهبردی برخوردار است.

توسعه بندر چابهار تحت توافق سه جانبه افغانستان-ایران-هند بدون شک بر پویایی منطقه تأثیر خواهد گذاشت، زیرا ایران و هند مشارکت خود را در افغانستان تشدید خواهند کرد و ایالات متحده و پاکستان را بیشتر منزوی خواهند کرد.

ضیاءالحق سرحدی، مدیر سابق و هماهنگ کننده اتاق مشترک تجارت و صنعت پاکستان و افغانستان (PAJCCI)، به کریدل می گوید:

با وجود راه اندازی نسبی چابهار، پاکستان تاکنون «80» درصد از سهم تجارت ترانزیتی با افغانستان را از دست داده است. با امضای این قرارداد، تجارت ترانزیتی باقیمانده به بنا در ایران منتقل می شود و پاکستان را کاملاً از صحنه خارج می کند.

سرحدی خاطر نشان می کند که اسلام آباد خود با وضع عوارض و مالیات های سنگین بر تجارت ترانزیتی، از جمله ضمانت بانکی «100» درصدی کانتینرهای حامل کالاهای ترانزیتی، واردکنندگان افغان را دلسرد کرد.

واکنش آمریکا به کریدور ایران و هند

ناامیدی واشنگتن از کریدور ایران و هند منعکس کننده تغییر اولویت ها به دلیل تنظیم مجدد تاکتیک ها است. در ابتدا، ایالات متحده با مشارکت هند پروژه چابهار مخالفت نکرد و معتقد بود که این کشور با طرح چند میلیارد دلاری کمر بند و جاده چین (BRI) رقابت خواهد کرد و با گسترش نفوذ پکن در اقیانوس هند و دریای عرب مقابله خواهد کرد. ایالات متحده بندر ایران را رقابت مستقیم با بندر **گواردر** در استان بلوچستان پاکستان با حمایت مالی **چین** می دانست که موضع آن را در قبال **بندر چابهار** ملایم تر کرد.

با این حال، از آنجایی که دهلی و تهران این توافق را امضا کردند، ایالات متحده کشورهای همسایه ایران را بر آن داشت تا از هرگونه تجارت با جمهوری اسلامی که در حال حاضر تحت تحریم های آمریکا قرار دارد، خودداری کنند. محافل سیاسی پاکستان تأکید می کنند که ایالات متحده در تلاش هند یک تهدید ژئوپلیتیکی احساس می کند و از طریق تأسیس بندر چابهار و هماهنگی بعدی آن با INSTC، مشارکت اقتصادی و نظامی قابل توجهی بین ایران، روسیه و هند را درک می کند. هند و پاکستان قبلاً قراردادهای چند میلیون دلاری با ایران منعقد کرده اند و هند متعهد به ادغام بندر چابهار با INSTC است. **زاهد خان**، دبیر مرکزی اطلاعات حزب ملی عوامی (ANP)، به کریدل می گوید که چرا ایالات متحده گرما را احساس می کند، این توضیح می دهد.

واکنش تکان دهنده آمریکا را به کاهش شهرت و موقعیت آسیب پذیر واشنگتن در منطقه در نتیجه حمایت نظامی و مالی این کشور از عملیات نسل کشی اسرائیل در فلسطین نسبت می دهد. او می گوید: «آنها نمی خواستند تهران مرکز توجه رادرتجارت منطقه ای و بین المللی بزرگ، زیرا تمام اهداف سیاست های آمریکا و خاورمیانه را کاملاً تضعیف می کند. آنها معتقدند تهران شانس ندارد».

هند اعلام کرد

در همان روزی که هند و ایران این توافقنامه را امضا کردند، وزارت خارجه آمریکا بلافاصله اعلام کرد که اگر هند به سرمایه گذاری در ایران ادامه دهد، از تحریم های آمریکا مستثنی نخواهد شد. یک روز پس از هشدار ایالات متحده به هند در مورد "خطر احتمالی تحریم ها"، **اس جایشانکار**، وزیر امور خارجه هند تأکید کرد که این پروژه به نفع کل منطقه خواهد بود و گفت: "نباید دید محدودی داشت." وی به واشنگتن یادآور شد که آنها قبلاً اهمیت بندر چابهار را درک کرده بودند.

ایالات متحده همچنین در ماه گذشته هنگامی که «**ابراهیم رئیسی**» رئیس جمهور فقید ایران از (22 تا 24) آوریل از پاکستان بازدید کرد، هشدار مشابهی به پاکستان داد. در این سفر اسلام آباد متعهد شد که همکاری های امنیتی و اقتصادی بیشتری داشته باشد و ایران نیز قول داد که در پنج سال آینده تجارت دوجانبه را از دو میلیارد دلار فعلی به 10 میلیارد دلار برساند. دو طرف همچنین توافق کردند در بخش انرژی از جمله تجارت برق، خطوط انتقال نیرو و پروژه خط لوله گاز ایران و پاکستان همکاری کنند. در آخرین روز سفر رئیسی، آمریکا بدون نام بردن از پاکستان به پاکستان هشدار داد.

ودانت پاتل، سخنگوی وزارت امور خارجه، در یک نشست خبری در 24 آوریل گفت: ما به هر کسی که قصد معامله تجاری با ایران را دارد توصیه می کنیم که از خطر احتمالی تحریم ها آگاه باشد.

آیا پاکستان در صدد ساختن محفظه ای نخیروی زیر زمینی است ؟

فعالیت های اندکی از سوی پاکستان برای نشان دادن جدی بودن این کشور در نادیده گرفتن فشار ایالات متحده بر پروژه خط لوله ایران- پاکستان انجام شده است. در ماه مارس سال جاری، **دکتر مسادیک مالک**، وزیر نفت به خبرنگاران گفت که دولت به دنبال معافیت از تحریم های آمریکا برای پروژه خط لوله گاز است.

با این حال، یک هفته پیش از آن، وزارت امور خارجه در یک نشست خبری موضع متناقضی ارائه کرد و گفت که جایی برای هیچ گونه بحث یا چشم پوشی از طرف شخص ثالث وجود ندارد. **ممتاز زهرا بلوچ**، سخنگوی وزارت خارجه پاکستان، گفت که تصمیم پاکستان برای پیشبرد خط لوله مربوط به حاکمیت این کشور است، زیرا می خواهد یک خط لوله در قلمرو خود بسازد. وی افزود: «بنا بر این، ما معتقد نیستیم که در این مرحله جایی برای هرگونه بحث یا چشم پوشی از طرف شخص ثالث وجود دارد.

عجیب است که ایالات متحده قبلاً معافیت خط لوله ایران-پاکستان را رد کرده بود و در ماه مارس اعلام کرد که هیچ جایی برای معافیت برای عرضه گاز ایران به پاکستان وجود ندارد زیرا موضع ایالات متحده در مورد چابهار برگشتنا پذیراست. با این حال، در ماه فوریه، دولت موقت پاکستان که در حال خروج است، ساخت یک امتداد 80 کیلومتری خط لوله را تصویب کرد تا از پرداخت 18 میلیارد دلار جریمه به ایران برای سالها تاخیر در پروژه جلوگیری کند.

چرا IMEC راه اندازی شد؟

در اجلاس سران گروه 20 در دهلی نو سال گذشته، ایالات متحده، امارات، عربستان سعودی و اتحادیه اروپا توافق اولیه ای را امضا کردند که در ابتدا به ایجاد یک کریدور جدید از طریق امکان حرکت روان و کارآمد کالا و خدمات در میان اسرائیل اشاره کرد.

علاوه بر هدف اعلام شده خود، انگیزه اساسی IMEC رقابت با BRI بود. مسیر تجاری پیشنهادی (4800) کیلومتر است و از دو کریدور اصلی تشکیل شده است: کریدور شرق که هند را به خلیج فارس وصل می کند و کریدور شمالی که خلیج را به اروپا وصل می کند.

ایالات متحده قصد داشت با کمک هند اقتصاد اسرائیل را در غرب آسیا ادغام کند و بین اسرائیل و بازارهای غرب آسیا، اروپا و شرق آسیا ارتباط برقرار کند.

تأسیس IMEC نه تنها تلاش مشترک ایران، روسیه و هند در INSTC، بلکه سرمایه گذاری ایران و هند در بندر چابهار را نیز به چالش کشیده و هند را در موقعیت دشواری قرار داده است. واشنگتن در اتکای بیش از حد به این پروژهها مردد بود، که به طور بالقوه می تواند وابستگی هند به روسیه و ایران را افزایش دهد و حتی پاکستان را تشویق کند که پروژه خط لوله گاز را ادامه دهد. با در نظر گرفتن این نکات، به راحتی می توان استنباط کرد که چرا آمریکا به این شدت نسبت به بندر ایران واکنش نشان داد.

با توجه به برنامه های بریکس برای جایگزینی دلار با یک وسیله مبادله ای بریکس در نشست آتی سران خود در روسیه در سال جاری، هند از فرصت منحصر به فرد برای امضای قرارداد بندر چابهار استفاده کرده است، به این امید که واشنگتن در این شرایط حساس دوبار در مورد اعمال تحریم ها علیه هند فکر کند. دوره زمانی.

آیا تحریم ها بر صادرات غیر نفتی ایران تأثیر گذاشته است؟

داده های اقتصادی متعددی حاکی از عدم تعادل قابل توجه در تجارت خارجی غیر نفتی ایران در سال 2023 است که شرکای تجاری عمده واردات کالاهای ایرانی خود را کاهش دادند. ایران اینترنشنال تحقیقی را منتشر کرد که تصویری ناگوار از ده ماهه اول سال مالی جاری که از 21 مارس 2023 آغاز شد را ارائه می دهد.

برآوردها کسری تجاری غیر نفتی ایران را تقریباً (14) میلیارد دلار نشان می دهد. صادرات غیر نفتی با (10.7) درصد کاهش سالانه به (40.47) میلیارد دلار رسیده است، در حالی که واردات با (12) درصد افزایش به (54.4) میلیارد دلار رسیده است.

چین، امارات، عراق، ترکیه و هند از شرکای تجاری اصلی ایران هستند. واردات چهار شریک دیگر از ایران در سال گذشته به شدت کاهش یافت، به جز امارات متحده عربی که عمدتاً کالاهای ایرانی را مجدداً صادر می کند. چین 28 درصد، ترکیه 33 درصد، هند 7 درصد و صادرات عراق 14 درصد کاهش داشته است. در مقابل، صادرات به امارات با 8 درصد افزایش به 5.2 میلیارد دلار رسید.

به گفته (محبوب زویری) او که برای خاورمیانه مقالات سیاسی می نویسد، تجارت ایران با امارات باید به دلیل تحریم ها کاهش می یافت، زیرا امارات با سیاست آمریکا در قبال جمهوری اسلامی همسو بود. با این حال، تحریم ها تأثیر مثبتی بر تجارت ایران با قطر داشت و تا حدی کاهش امارات را جبران کرد.

تجارت ایران با قطر پس از سال (2017) سر به فلک کشید، اما تجارت ایران با امارات متحده عربی به دلیل سیاست هایی که بر شرکت های ایرانی که در دبی تجارت می کنند فشار می آورد، دچار مشکل شد. افزایش صادرات به امارات در سال مالی جاری نشان دهنده واردات کالاهای شرکت های ایرانی در دبی برای صادرات بیشتر به مقاصد دیگر است.

مشارکت راهبردی هند و ایران برای توسعه بندر چابهار نشان دهنده یک تغییر اساسی در ژئوپلیتیک منطقه است که پیامدهای عمیقی بر مسیرهای تجاری و اتحادها دارد. این

همکاری نه تنها INSTC را تقویت می کند، بلکه نفوذ ایالات متحده در منطقه را که در حال حاضر رو به کاهش است، به چالش می کشد.

----- **با تقدیم احترامات** «23-05-2024»